

**Så gör vi
mediebranschen
bättre**

**Strategi för
Journalistförbundet
2025-2028**

**JOURNALIST
FÖRBUNDET**

Förbundsstyrelsens inledning

Journalistförbundet är viktigare än någonsin i en tid av snabba förändringar med nya möjligheter och stora utmaningar. Det behövs en stark röst som försvarar den fria och oberoende journalistiken. Journalistförbundet värnar medlemmarnas arbetsvillkor, pressfriheten och allmänhetens rätt till trovärdig information. För utan en stark journalistik försvagas demokratin.

År 2023 och 2024 innebar stora förändringar på den svenska arbetsmarknaden. Uppsägningarna har berört hela redaktioner och neddragningarna ser tyvärr ut att fortsätta. Tidöpartiernas uppgörelse om public service riskerar också att på sikt kraftigt minska antalet journalistjobb ytterligare.

Under 2024 dödades 122 journalister i världen enligt siffror från IFJ, International Federation of Journalists. Stora stater har ersatts av starka autokratier och press- och yttrandefriheten är på tillbakagång. Mediebranschen utvecklas med alltmer teknik och förändringarna är snabba och i vissa fall smärtsamma.

I samband med riksdagsvalet 2022 genomfördes inskränkningar av pressfriheten genom flera förändringar av mediegrundlagarna som till exempel bestämmelserna om utlandspioneri. Vi kan redan nu se att regeringen förbereder flera nya grundlagsändringar som, om de blir verklighet, kommer att fortsätta urholka pressfriheten i Sverige.

Precis som branschen i stort minskar Journalistförbundets medlemsantal, men vi står trots det starka. Vår styrka ligger i en betryggande organisationsgrad, hög andel förtroendevalda och engagerade medlemmar. Detta visar sig i att vi, trots att vi är ett relativt litet förbund, har fått över femtio motioner till kongressen. Vi har också en medlemstidning som är nyhetsledande inom branschen.

I en omvärld där det demokratiska utrymmet krymper, pressfriheten är på tillbakagång och arbetsmarknaden är tuff vill vi som förbundsstyrelse stå upp för och bidra till bättre förutsättningar för våra medlemmar i alla delar av branschen.

Därför har förbundsstyrelsen arbetat fram strategin "Så gör vi mediebranschen bättre". Syftet är att förbundet ska vara proaktivt i viktiga frågor för medlemskåren. Det handlar om hur vi som fack- och yrkesförbund skapar bästa möjliga förutsättningar för våra medlemmar i en tid av stor omställning.

Strategin har tagits fram genom diskussioner med klubbar och medlemmar, branschföreträdare och ett antal experter. Förbundets återkommande medlemsundersökning, utökad med fokusgrupper för unga har legat till grund för samtalen.

Strategin ringar in de områden som förbundsstyrelsen menar ska vara prioriterade under kongressperioden 2025-2028.

Journalistförbundets styrelse, februari 2025

Det är vi som gör mediebranschen bättre

Under 2024 organiserade Journalistförbundet cirka 13 200 medlemmar. Omkring 10 000 av förbundets medlemmar var yrkesverksamma, varav 1 500 var egenföretagare med frilansverksamhet. Av förbundets totala medlemskår är knappt 750 registrerade som studenter och cirka 2 500 som seniorer.

Riktlinjerna för vilka som kan vara medlemmar i Journalistförbundet skapar en stark *legitimitet* i yrkesfrågor. Förbundet är en stark röst som svarar mot en förväntan om ett fackförbund som kan branschen. Journalistförbundet är den självklara arbetstagarparten för arbetsgivarsidan att sluta kollektivavtal med.

Mediebranschen är i stark utveckling och journalistrollen förändras med den, AI kräver ständig kompetensutveckling och förändrade arbetsuppgifter. Allt redaktionellt arbete omfattar arbetsuppgifter som är viktiga för det journalistiska arbetet. För att Journalistförbundet ska uppfattas som yrkesförbundet för alla i mediebranschen är det viktigt att alla med redaktionella uppgifter kan identifiera sig som medlemmar i förbundet. Även om inte alla titulerar sig journalister ska alla känna sig välkomna, representerade och företrädare i Journalistförbundet.

En framgångsfaktor för fackligt arbete är att det sker så nära medlemmen som möjligt. Engagerade och kunniga förtroendevalda är avgörande för förbundets framtid. Journalistförbundet hade vid 2024 års utgång cirka 10 procent engagerade förtroendevalda medlemmar, vilket i jämförelse med andra fackförbund är en hög andel.

Under kongressperioden 2025–2028 är målet att förbundet ska ligga på en stabil nivå om cirka 14 000 medlemmar. Förbundet samlar då 80–90 procent av alla yrkesverksamma journalister. Journalistförbundet är den enda organisationen som företräder alla som är verksamma redaktionellt i Sverige. Förbundet har därmed en fortsatt hög legitimitet som företrädare för yrken inom mediebranschen.

Enligt den medlemsundersökning som Verian genomförde 2023 speglar förbundets medlemsstruktur inte till fullo yrkeskåren. Journalister mellan 50–64 år är överrepresenterade medan journalister mellan 16–29 år är underrepresenterade.

De fokusgrupper som genomfördes bland medlemmar under 30 år i samarbete med Verian hösten 2024 visar att unga medlemmar uppfattar medlemskapet som "dyrt men värt." Fokusgruppsundersökningen visar också på värdet av att rekrytera studerandemedlemmar eftersom det gör att unga får en tidig och naturlig relation med förbundet.

Under 2023–2024 startade förbundet ett organisationsstrategiskt arbete genom att proaktivt stötta förtroendevalda i klubbar och sektioner både för medlemmar med tillsvidareanställning, frilansare och visstidsanställda. Det har mottagits positivt. Engagemanget har ökat och skapat en utveckling som kan anses vara stabil.

Rekryteringsmålet för Journalistförbundet under kongressperioden är att öka representativiteten och rekrytera alla som hör hemma i förbundet. Om vi räknar positivt är det möjligt att det går

att öka organisationen med 800–1000 medlemmar men sannolikt kan Journalistförbundet inte bli större som förbund än 14 000 medlemmar med samma medlemskategorier som idag.

Därför ska Journalistförbundet under 2025–2028 särskilt prioritera att:

- bibehålla och utveckla medlemskapet och så att det uppfattas som relevant för alla med redaktionella arbeten.
- rekrytera målinriktat med fokus på högre representativitet och föryngring av medlemskåren så att förbundets medlemsstruktur speglar yrkeskåren.
- underlätta för studerandemedlemmar att bli yrkesaktiva medlemmar i förbundet, samt att ytterligare tydliggöra medlemskapets värde.
- fortsatt utveckla stöd till förtroendevalda för både frilansar, tillsvidareanställda och visstidsanställda.
- förstärka stöd för en bred representation bland förtroendevalda i förbundets samtliga klubbar.

Journalistförbundet gör arbetslivet bättre

Villkoren i journalistbranschen ska vara sådana att medlemmar vill fortsätta arbeta som journalister och att andra ser en framtid som journalist. Det är viktigt, inte bara för förbundets medlemmar, utan också för att medieföretagen och uppdragsgivare ska få den kompetens som krävs för att vara framgångsrika. Det innebär att Journalistförbundet ska arbeta för konkurrenskraftiga villkor, löner och arvoden som bidrar till trygghet. Trygga journalister säkerställer att vi även fortsatt har fria, oberoende och granskande journalister som i den samhälls- och teknikutveckling som pågår är viktigare än någonsin.

I kollektivavtalen regleras lönerna i Journalistbranschen. Förutom att slå fast löneökningar, nivåer för lägsta lön och praktikantlön innehåller också avtalen en löneprocess som ska verka för ett väl utvecklat partsarbete kring lönesättningen. Journalistförbundet ska bidra till att medlemmar får löneutveckling bland annat genom ett fortsatt arbete för ett utvecklat lokalt partsarbete kring lönesättningen. Konkurrenskraftiga löner är viktigt för möjligheten att locka och behålla kompetens i branschen.

Journalistförbundet har kollektivavtal med arbetsgivarorganisationen Almega Medieföretagen på fem avtalsområden, etermedier, tidskrift, dagspress, bemanning och public service. Vi har även kollektivavtal med arbetsgivarorganisationen Fremia. Journalistförbundet ska fortsätta teckna kollektivavtal på nya arbetsplatser och aktivt arbeta för att alla företag i mediebranschen ska omfattas av kollektivavtal med Journalistförbundet.

Kollektivavtalen innehåller regler om arbetstid, semester, föräldralön, kompetensutveckling, med mera. Journalistförbundet ska informera om kollektivavtalens värde så att medlemmarna är medvetna om de förmåner avtalen ger. Journalistförbundets frilansavtal gäller medlemmar som utför frilansuppdrag för företag anslutna till Medieföretagen. Journalistförbundet ska arbeta för att teckna fler lokala frilansavtal.

Journalistförbundet ska genom kollektivavtalen ge medlemmarna trygga och förutsägbara anställningsformer. Osäkra anställningar bidrar till otrygghet för individen och gör att färre vågar satsa på journalistyrket. Journalistförbundet ska motverka systematiskt kringgående av anställningsskyddet och otrygga anställnings- och anlitandeformer.

Journalistförbundet är ett av 26 förbund som är medlemmar i PTK som tillsammans har över en miljon medlemmar. De kollektivavtal som tecknats mellan PTK och Svenskt Näringsliv omfattar Journalistförbundets medlemmar och gäller allt från arbetsskadeförsäkring, livförsäkring och tjänstepension, till avtal om omställnings- och kompetensstöd och utvecklingsavtalet som syftar till att främja utveckling och samverkan. Journalistförbundet ska fortsätta delta aktivt i PTK:s förhandlingsarbete för att utveckla avtalen utifrån förbundets medlemsintressen.

Frilansar omfattas inte av kollektivavtal gällande exempelvis tjänstepension eller kollektivavtalade försäkringar och måste själva finansiera motsvarande skydd genom företagsförsäkringar och pensionsavsättningar. De sociala trygghetssystemen som a-kassan och Försäkringskassan erbjuder är inte tillräckligt anpassade efter egenföretagare. Journalistförbundet ska synliggöra frilansarnas kostnader för försäkringar och verka för sociala trygghetssystem som är anpassade för egenföretagare.

Förbundet ska motverka oskäligen avtal som berövar journalisten upphovsrätten, både genom förhandlingar och processer i domstol. I kollektivavtalen regleras de anställdas upphovsrätt. Journalistförbundet ska fortsätta försvara upphovsrätten genom centrala och lokala avtal, liksom andra upphovsrättsavtal, till exempel avtalslicensavtal, för alla journalister. Frilansmedlemmar erbjuds rådgivning och rättshjälp av förbundets jurister i frågor som rör upphovsrätt. Detta är inte enbart en förmån för medlemmen, utan det motverkar oskäligen avtal för hela journalistkollektivet. Teknikutvecklingen, inte minst på AI-området, gör att förbundet behöver arbeta proaktivt för att värna medlemmarnas upphovsrätt.

En god arbetsmiljö är viktigt för att förbundets medlemmar på individnivå ska få ett bra arbetsliv och en god hälsa. Arbetsmiljön påverkar också viljan att arbeta i mediebranschen. Journalistförbundet ska stärka skyddsombuden och det lokala arbetsmiljöarbetet. Förbundet ska också fortsätta arbeta aktivt mot alla former av sexuella trakasserier och diskriminering inom arbetslivet, samt verka för en god balans mellan arbete och fritid. Skyddsombuden är avgörande för att uppnå en god arbetsmiljö lokalt på medieföretaget. I de fall skyddsombud saknas är de regionala skyddsombuden viktiga för att stärka arbetsmiljön.

I många av ovanstående frågor samarbetar Journalistförbundet aktivt med andra förbund inom TCO för att stärka fackens roll på den svenska arbetsmarknaden.

Målet för kongressperioden är att tydliggöra att goda arbetsvillkor och en hållbar arbetsmiljö är en viktig framtidsfråga för hela journalistbranschen. Fokus ska särskilt ligga på att stötta visstidsanställda och frilansar. Journalistförbundet ska motverka missbruk av lagen om lagen om anställningsskydd (LAS), oskäligen avtal och arbeta för att arbetsgivarna ska sluta stapla visstidsanställningar.

Därför ska Journalistförbundet under 2025–2028 särskilt prioritera att:

- arbeta för konkurrenskraftiga löner och arvoden i hela landet.
- arbeta för anställningsvillkor som är förutsägbara och bidrar till trygghet oavsett anställningsform.
- verka för sociala trygghetssystem som är anpassade för egenföretagare.
- stärka skyddsombuden och det lokala arbetsmiljöarbetet.
- fortsätta bevaka lagstiftning och värna upphovspersonernas rätt till ersättning samt opinionsbilda kring upphovsrättens betydelse.
- motverka arbetsgivarnas missbruk av LAS och synliggöra hur det påverkar såväl enskilda individer som mediebranschen i stort.

Som yrkesförbund stärker vi journalister och därmed demokratin

Journalistförbundet är ett yrkesförbund. Det innebär att vi driver vissa frågor för att de är viktiga för våra medlemmar i deras roll som journalister. Det handlar om frågor kopplade till professionen som yrkesetik, men också frågor om mediers förutsättningar att verka i Sverige. Om vi ger journalister och medier goda förutsättningar bidrar det också till att medborgarna i Sverige får kvalitativ journalistik – det gör att vi som yrkesförbund inte bara stärker medlemmen, utan hela vårt demokratiska samhälle.

- Yrkesetik

Yrkesetiken har varit en central del av förbundet sedan starten. Den möter ständigt nya utmaningar i form av exempelvis kommersiella påtryckningar och den tekniska utvecklingen med AI gör att det ställs nya krav på journalister. Att använda de nya verktygen på ett etiskt försvarbart sätt är viktigt för trovärdigheten. Vi behöver ständigt arbeta för att upprätthålla vår trovärdighet och yrkesetiken ska fortsätta vara en ryggrad i Journalistförbundet.

Journalistförbundet ska bedriva ett aktivt yrkesetiskt arbete som bidrar till en initierad diskussion på redaktionerna för att stötta och uppmuntra journalister att ta etiskt ansvar. I enlighet med förbundsstyrelsens beslut 2024 ska det göras en översyn av de yrkesetiska reglerna, för att säkerställa att de speglar de utmaningar och de förhållanden som framtidens journalister ställs inför.

- Det medieetiska systemet

Journalistförbundet är en av huvudmännen bakom Medieombudsmannen. Det innebär att vi bidrar till att mediebranschen tar ansvar för de publiceringar som görs, vilket stärker trovärdigheten. Att det finns ett självreglerande system, fritt från politisk påverkan, är också viktigt för att upprätthålla den vida yttrandefrihet vi har i Sverige. Journalistförbundet ska fortsätta arbeta för självreglerande medieetiskt system som är ett brett och trovärdigt.

- Mediefrihet

I Sverige har vi en stark yttrandefrihet. Vi har grundlagar som skyddar mot censur och som ger journalister stora möjligheter att samla in och publicera uppgifter. Källskyddet har en stark juridisk ställning och meddelarskyddet och offentlighetsprincipen innebär stora möjligheter att granska makten. Detta är tyvärr rättigheter som sakta men säkert urholkas. Nya regler som minskar mediefriheten införs i grundlagarna i samband med varje val. Under mandatperioderna sker också förändringar, inte minst ökad sekretess, som leder till minskad öppenhet.

- Mediepolitik

Medierna ska inte vara beroende av politikernas goda vilja, men det går inte heller att bortse ifrån att mediepolitiken påverkar mediernas förutsättningar. Journalistförbundet driver därför flera mediepolitiska frågor. Public service-bolagens viktiga roll måste värnas och mediemångfalden måste öka, bland annat med hjälp av mediestödet. Journalistförbundet ska inte gå i fällan när politiker vill ställa medlemmar på public service mot medlemmar på privata medier.

- Journalisters utsatthet

Att journalister utsätts för brott som hot och våld är inte bara ett arbetsmiljöproblem. Självcensuren gör att viktiga frågor riskerar att bli underbevakade. Journalistförbundet arbetar

för att synliggöra självcensurens negativa effekter för såväl individ som demokrati. Våra kollegor i andra delar av världen jobbar under liknande och ibland långt värre förhållanden. Vi jobbar tillsammans med andra fackförbund runt om i världen för att med hjälp av de fackliga strukturerna stötta varandra och hitta kraft att fortsätta rapportera.

Målet för kongressperioden är att Journalistförbundet ska fortsätta stå upp för de grundläggande värderingar som vi sedan länge är stolta över. De politiska vindarna innebär att de som försvarar värden som yttrandefrihet möts av allt hårdare motstånd. De som öppet försvarar public service blir allt färre. AI-utvecklingen gör att journalistiken utmanas av aktörer som inte har samma publicistiska ambition som de traditionella medierna.

Därför ska Journalistförbundet under 2025–2028 särskilt prioritera att:

- försvara yttrandefriheten också när det finns starka krafter som vill begränsa den.
- opinionsbilda i frågor som rör mediefrihet och mediepolitik för att skapa så goda förutsättningar som möjligt för mediebranschen i allmänhet och Sveriges journalister i synnerhet.
- försvara public service självständighet och oberoende.
- utveckla yrkesetiken i takt med den nya tekniken och de förhållanden som framtidens journalister ställs inför.

Journalistförbundet rustar journalister för framtiden

Medielandskapet är under stark förändring. Den digitala utvecklingen, inte minst på AI-området, gör att det ständigt ställs nya krav på såväl medieföretagen som framtidens journalister. Journalistförbundet har en viktig roll att fylla när det gäller att rusta framtidens journalister så att de bättre kan möta de utmaningar som branschen ställs inför.

Flera olika faktorer påverkar medieekonomin i Sverige. De stora digitala plattformarna utmanar traditionella medier och annonspengarna flyttas från medieföretagen till andra aktörer, inte sällan amerikanska techjättar. De traditionella medieföretagen utmanas också på underhållningssidan av internationella bolag. Det gör att medieföretagen måste hitta nya inkomstkällor. Textreklam har länge varit ett problem inom branschen och det kommer ständigt nya former av kommersiella samarbeten, eftersom det finns pengar att tjäna på att röra sig gränslandet mellan journalistik och reklam. När de traditionella medierna utvecklar nya affärsmodeller för att tjäna pengar är det viktigt att vi som förbund fortsätter värna den redaktionella integriteten. Journalistförbundet ska fortsätta verka för att medarbetarna på redaktionen får inflytande över utvecklingen av nya affärsmodeller.

AI-utvecklingen innebär också en ekonomisk utmaning för branschen eftersom det blir allt enklare att producera material. Medieföretagen måste kunna dra nytta av de fördelar som AI-utvecklingen ger. Journalistförbundets medlemmar behöver kompetensutveckling för att lära sig dra nytta av de nya AI-verktygen. Journalistförbundet ska fortsätta lyfta behovet av kompetensutveckling med hjälp av de regler som finns i kollektivavtalen om arbetsgivarens skyldighet att erbjuda kompetensutveckling. Förbundet ska också föra dialog med universitet och högskolor för att bidra till att yrkesaktiva journalister ska ges möjlighet till relevant vidareutbildning.

Med hjälp av generativ AI går det att snabbt producera stora mängder lågkvalitativt material. Detta riskerar att på sikt bli ett problem för traditionella medier ur flera perspektiv. Det finns en risk för ökad konkurrens från nya medier som inte har samma tradition av att värna oberoende och kvalitativ journalistik. AI-utvecklingen ökar också mängden desinformation som sprids, inte sällan av antidemokratiska krafter, vilket ställer ökade krav på att verifiera information. Journalistförbundet ska bidra till att journalister stärker sin förmåga att använda det traditionella journalistiska hantverket som faktagranskning och research i syfte att möta de utmaningar som utvecklingen av generativ AI innebär. På det sättet stärker vi det demokratiska samhällets förmåga att stå emot antidemokratiska krafter.

Målet för kongressperioden är att Journalistförbundet, med hjälp av befintliga strukturer för inflytande på arbetsplatserna ska bidra till att medlemmar erbjuds relevant kompetensutveckling och ökat inflytande över medieföretagens utveckling. Förbundet ska stärka medlemmars yrkes stolthet genom att lyfta betydelsen av oberoende journalistik som motgift mot desinformation och propaganda.

Därför ska Journalistförbundet under 2025–2028 särskilt prioritera att:

- lyfta behovet av kompetensutveckling och vidareutbildning inom teknikutveckling.

- bidra till att yrkesaktiva journalister ska ges möjlighet till relevant vidareutbildning.
- lyfta vikten av oberoende journalistik och bidra till att medieföretagens nya affärsmodeller inte leder till kommersiella samarbeten som undergräver förtroendet för journalistiken.
- stärka medlemmarna i deras yrkesroll genom att lyfta värdet av det journalistiska hantverket, inte minst som motgift mot desinformation och propaganda från antidemokratiska krafter.